

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
з теми:

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЦЕМЕНТ»)**

Науковий керівник комплексної
випускної роботи к.е.н., доцент Літвінов О. С.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

Розділ Резерви та шляхи зниження собівартості продукції
підприємства

Виконавець Олексюк Марина Вячеславівна
(П.І.Б. студента)

Науковий керівник д.е.н., проф Семенова В.Г.
(вч. ступінь, посада, П.І.Б.)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Янковий О.Г.
“___” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»
(шифр та найменування спеціальності)

на тему:
Резерви та шляхи зниження собівартості продукції підприємства

Виконавець

студент факультету ФЕУП

Олексюк Марина Вячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Валентина Григорівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Олексюк М. В. «Резерви та шляхи зниження собівартості продукції підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
6.030504 «Економіка підприємства»
(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «_____» – _____
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти щодо економічної сутності собівартості продукції; системи показників та методів планування витрат на виробництво та фактори, що впливають на величину собівартості продукції.

Проаналізовано основні показники діяльності ТОВ «Цемент» та динаміка собівартості продукції даного підприємства, виявлені фактори, що вплинули на зміну витрат на виробництво ТОВ «Цемент».

Запропоновано заходи, спрямовані на зниження собівартості продукції ТОВ «Цемент».

Ключові слова: собівартість продукції; ефективність діяльності; фактори; резерви; аналіз фінансових результатів; витрати на 1 грн. реалізованої продукції.

ANNOTATION

Oleksiuk M.V. "Reserves and ways to reduce the cost of production of the enterprise"

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030504 «Economy of Enterprises»

(code and name of the specialty)
for the educational program «_____» – _____
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

Thesis consists of three chapters. Object of study LLC «Cement».

Diploma thesis deals with theoretical aspects of in relation to the economic essence of the cost of production; systems of indicators and methods of planning of production costs and factors affecting the value of production costs.

Author analysis the main indicators of activity of LLC «Cement» and the dynamics of the cost of production of this enterprise, revealed the factors that influenced the change in production costs of LLC «Cement».

Proposed measures aimed at reducing the cost of production of LLC «Cement».

Keywords: production cost; efficiency of activity; factors; reserves; analysis of financial results; expenses for 1 UAH realized products.

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Поняття собівартості продукції підприємства та її види	8
1.2 Класифікація витрат підприємства	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ЦЕМЕНТ»	
2.1 Характеристика господарської діяльності ТОВ «Цемент»	22
2.2 Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Цемент».....	31
2.3 Рівень і динаміка собівартості продукції в ТОВ «Цемент».....	41
РОЗДІЛ 3. РЕЗЕРВИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ЦЕМЕНТ»	
3.1. Резерви зниження собівартості продукції ТОВ «Цемент».....	49
3.2. Шляхи зниження собівартості продукції ТОВ «Цемент».....	55
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Актуальність дослідження. У системі показників, що характеризують ефективність виробництва, одне із провідних місць належить собівартості продукції. У ній як у синтетичному показнику відбиваються всі сторони виробничої й фінансово-господарської діяльності підприємства: рівень використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, якість роботи окремих працівників і керівництва в цілому.

Визначення собівартості необхідно з багатьох причин, у тому числі для визначення рентабельності окремих видів продукції, послуг й виробництва в цілому, визначення оптових цін на продукцію та послуги, здійснення внутрішньовиробничого планування, визначення національного доходу в масштабах країни. Собівартість продукції – один з основних факторів формування прибутку. Якщо вона підвищилася, то за інших рівних умов розмір прибутку за цей період обов'язково зменшиться за рахунок цього фактора на таку ж величину. Між розмірами величини прибутку й собівартістю існує зворотньо-функціональна залежність. Чим менша собівартість, тим більший прибуток, і навпаки. Собівартість є однією з основних частин господарської діяльності й відповідно одним з найважливіших елементів цього об'єкта управління.

У собівартості продукції (робіт, послуг) знаходять віддзеркалення: ефективність використання трудових ресурсів, матеріальних, фінансових ресурсів, впровадження нової техніки і технології, підвищення її якості продукції, вдосконалення організації виробництва, праці і управління. Рівень собівартості послуг підприємства відіграє найважливішу роль в економіці підприємства.

По-перше, зниження витрат на одиницю продукції дозволяє збільшити об'єм виробництва продукції при наявних ресурсах, забезпечити тим самим прискорення оборотності оборотних коштів.

По-друге, зниженні собівартості є істотним джерелом прибутковості виробництва.

По-третє, зменшення витрати матеріальних ресурсів в оброблювальних галузях сприяє економії капітальних вкладень в галузях добувної промисловості.

В-четвертих, зниження собівартості є реальної підставою для зниження оптових і роздрібних цін на більшості підприємств.

Важливість вищевикладених проблем, необхідність їх глибокого теоретичного дослідження і практичного обґрунтування для підприємств України обумовлює вибір теми роботи, мету, структуру та напрямки дослідження, обумовили її актуальність.

Метою роботи є розробка теоретичних положень і обґрунтування практичних рекомендацій щодо шляхів зниження собівартості реалізації продукції як інструменту підвищення рівня прибутковості підприємства ТОВ «Цемент».

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення основних **завдань**:

- розглянути теоретичні засади формування собівартості на підприємстві та шляхи її зниження;
- здійснити аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Цемент»;
- на основі проведеного аналізу виявити можливі резерви зниження собівартості;
- на основі виявлених можливих резервів зниження собівартості послуг підприємства запропонувати та обґрунтувати шляхи зниження собівартості послуг на підприємстві;
- розрахувати економічний ефект від реалізації розроблених заходів щодо зниження собівартості послуг підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «Цемент».

Предметом дослідження є витрати підприємства ТОВ «Цемент» і шляхи їх зниження.

Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувались загальнонаукові методи (синтез, аналіз).

Інформаційною базою дослідження є чинні нормативно-правові акти України щодо теми дослідження, підручники та учбові матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених за темою роботи, статистичні матеріали, дані обліку та звітності підприємства ТОВ «Цемент» за 2015—2017 рр.

ВИСНОВКИ

В роботі нами було проведено дослідження щодо теоретико-методологічних засад визначення витрат підприємства. У першому розділі ми розглянули поняття витрат підприємства та їх сучасну різноманітну класифікацію, поняття собівартості та її види відповідно до чинного українського законодавства. Визначили резерви та шляхи зниження собівартості продукції підприємства з врахуванням специфіки досліджуваного підприємства.

У другому розділі нами була приведена загальна техніко-економічна характеристика діяльності ТОВ «Цемент», також ми проаналізували витрати та собівартість послуг ТОВ «Цемент».

В результаті проведеного дослідження можливо зробити такі висновки: обсяги реалізації в 2017 році в порівнянні з 2015 збільшилися на 106,58 %. Дані зміни відбуваються з орієнтиром на тенденції ринку цементу.

Повна собівартість реалізованої продукції за досліджуваний період збільшилась на 94 %. Витрати на 1 грн. реалізованої зменшуються на 5,62 %, що є наслідком перевищення темпів росту обсягів продукції над темпами росту собівартості.

Зменшення середньорічної вартості основних фондів в період з 2015-2017 років склало 11,12% . Показник фондівдачі у 2017 році в порівнянні з 2015 роком збільшився на 132,08 %, що позитивно характеризує діяльність ТОВ «Цемент».

Розглядаючи трудові ресурси підприємства, спостерігається зменшення показника чисельності штатних працівників у зв'язку з переходом до більш автоматизованого обладнання та за рахунок звільнення робітників з посад (на підприємстві здійснювався набір нових співробітників більш кваліфікованих). Так, фонд оплати праці збільшився з 11142,3 тис. грн. у 2015 році до 15720,7 тис. грн. у 2017. При цьому середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася на 22,58 %.

Продуктивність праці у 2017 р. в порівнянні з 2015 р. збільшилася на 166,84 %. Позитивною тенденцією є перевищення темпів зростання продуктивності праці над темпами зростання середньомісячна заробітна плата 1 працівника у ТОВ «Цемент».

Прибуток від реалізації продукції залежить від двох показників: від об'єму реалізованої продукції і собівартості реалізованої продукції. У ТОВ «Цемент» спостерігаємо позитивну тенденцію до збільшення прибутку від реалізації продукції на 124,58 % в 2017 році у порівнянні з показником 2015 року.

Аналіз сучасного стану ТОВ «Цемент» показав, що на підприємстві йде процес збільшення випуску продукції, це свідчить про зростання обсягів замовлень на даному підприємстві (тобто йде зростання попиту на продукцію).

Проте протігом досліджуваного періоду суттєво збільшуються і витрати даного підприємства на випуск та реалізацію продукції. Наявність кризових явищ в економіці України, постійне збільшення вартості матеріальних та сировинних ресурсів вимагають ретельного вивчення резервів та шляхів зниження витрат на виробництво продукції в ТОВ «Цемент».

Проведений в другому розділі роботи аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Цемент» та дослідження динаміки собівартості продукції даного підприємства показали наявність негативних тенденцій до збільшення собівартості продукції, що потребує подальшого визначення резервів та шляхів зниження витрат та виробництво та реалізацію продукції підприємства. Отримані результати щодо реалізації ресурсних заходів по зниженню собівартості продукції в ТОВ «Цемент»:

1. Впровадження установки з виробництва сухих будівельних сумішей СБ-240-V.
2. Модернізація стрічкового транспортеру (заміна електродвигунів).

Сумарна економія собівартості складе 495,75 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алейников А.Н. Предпринимательская деятельность: Учеб.-практ. пособие/ А.Н. Алейников. – М.: Новое издание, 2003. – 304 с.
2. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для самост. Вивчення дисципліни / За редакцією проф. М.В. Афанасьєва. Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2003. – 410 с. Укр. мов.
3. Бланк И.А. Управление прибылью, 2-е изд., расм. и доп. – К.: Ника – Центр, Эльга, 2002. – 752 с. – (Серия «Библиотека фин. Менеджера»; Вып. 2)
4. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 400 с.: іл. – (Унів. Б-ка).
5. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання – Прес, 2003. 285 с.: іл.
6. Економіка підприємства, підручник, за заг. ред. С. Ф. Покропивний, - К. КНЕУ, 2001, - 528 с.
7. Економіка підприємств. Підручник/ За ред. К. Ф. Полякова. – К.: Епіцентр, 2001, 301 с.
8. Задоя А. О. Мікроекономіка: курс лекцій та вправи: Навчальний посібник – 2-ге видання., стер. – К.: тов. «Знання», КОО, 2002. – 211 с.: іл.
9. Зайцев Н. Экономика промышленного предприятия. 3-е изд. – М.: ИНФРА – М., 2000. – 358 с.
10. Закон України “Про підприємства в Україні” // Відомості ВРУ, 1991, № 24, С. 611-629.
11. Клименко С. А. Финансы предприятий – М.: Финансы, ЮНИТИ, 2000. - 236 с.
12. Кодацкий В.П. Прибыль. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 128 с.: ил.
13. Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 280 с. (Альма-матер).
14. Підприємство. Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002., 347 с.

15. Підприємництво. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 616 с.
16. Підприємство / П. П. Павлюк – К.: Юніор, 2001., - 179 с.
17. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Вікар, 2001. – 178 с.
18. Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина, Макроэкономика – М.: 2001., 343 с.
19. Тунин Г.А. Предпринимательство и финансы. Учебное пособие для вузов – М.: «Издательство ПРИОР», 2002. – 80 с.
20. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. і наук. ред проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
21. Черевко Г.В., Горбонос Ф.В., Іваницька Г.Б., Павленчик Н.Ф. Економіка підприємств: Навчальний посібник / За заг. ред. Г.В. Черевко. – Львів: Апріорі; 2004 – 384 с.
22. Шевчук І. М. Фінанси підприємства. – К.: Колос, 2000, 153 с.
23. Ворст Й., Ревентлоу П., „Економіка фірми”, Москва, 1994.
24. Баканов М.І., Шеремет А.Д. Теорія економічного аналізу : Навчальний посібник – 3-е вид. перероб. – М.: Фінанси і статистика, 1998 - 416с.
25. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І. Економіка підприємства – Львів: Виробництво “Спалон” 1998 – 212с.
26. Економіка виробничого підприємства: Навчальний посібник Й.М. Петрович., І.О. Будицева. та ін.; За ред. Й.М.Петровича – Л.Оскарп,1996 – 325с.
27. Економіка підприємства : Навчальний посібник / А.В.Шегда, П.М. Литвиненко, М.П. Накаба., та ін.; За. ред. А.В.Шегди – 2-ге вид/ спор. – К: Знання – Прес, 2000 – 286с.
28. Економіка підприємства : Навчальний посібник – 2-ге вид., доп. – К: “Каравела”, Львів “Новий світ – 2000”, 2001 – 320с.
29. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. О.П.Крайник / - Львів: “Інтелект – Захід”: , 2003 – 208с.
30. “Економіка підприємства: Навчально методичний посібник”,

Київ, 1999.

31. Економіка підприємства : Підручник / За заг. ред. С.Ф.Покропивного. – Вид 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000 - 528с.
32. Економіка підприємства: Уведення в спеціальність: Навч. пос. / За наук. і заг. ред. д-ра економічних наук, професора В.А.Ткаченка – Київ: Центр навчальної літератури, 2003 - 288с.
33. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. Й.М.Петровича.- Львів: “Магнолія плюс”, видавець В.М.Піча – 2004 – 680с.
34. Мец В.О., “Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства”, Київ, 1999.
35. Мочерний С.В. Бізнес від "А" до "Я" - Львів: Світ, 1993 200с,
36. Національні стандарти. Регістри бухгалтерського обліку. – К.: Бухгалтерія. Бліц-інформ, 2005. №5.
37. Тарасенко Н.Ф. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів: ЛБІ НБУ, 2000 – 485с.
38. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навч. пос. – 3-є видання, перероблене. – Львів: “Новий Світ – 2000” 2004 – 344с.
39. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : Навчальний посібник. – К: Кондор, 2005 – 400с.
40. Фінанси підприємств : Підручник для студентів вищих закладів освіти. – Львів: „Магнолія плюс”, видавець В.М.Піча. – 2004 – 367с.
41. Фінанси підприємств : Навчальний посібник – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: „Знання-Прес”, 2004 – 424с.
42. Шваб Л.І. Економіка підприємства : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – 2-ге вид. – К: “Каравела”, 2005 – 568с.
43. Белобтецький И.А. Прибуток підприємства. // Фінанси України. - 1999 №3, с.40 - 47.
44. Мазуров И.И., Астапенко З.Н., Брылева М.Д. Лекции по анализу хозяйственной деятельности предприятий. –СПб.: Изд. СПбУЭФ, 1999 –72с.

45. Методы экономического анализа. // Под ред. 17. Бариленко В.И. и др. –Саратов: Изд. Сарат. универ., 2005. –200с.
46. Мухин С.А. Прибыль в новых условиях хозяйствования. –М.: Финансы и статистика, 2006. –144с.
47. Палій В.Ф. Нова бухгалтерська звітність. -К.: Контролінг, 2005. - 524с.
48. Парасочка В.Т., Дубовенко Л.А., Медведева О.В. Самоокупаемость и самофинансирование (Методика анализа). –М.: Финансы и статистика, 1989. –144с.
49. Пошуків В. Фінансові проблеми стабілізації української економіки. // Економіка України, 2007, №1. с.7-10
50. Резников Л. Фінансовий стан і фінансова політика виробничих підприємств. // Економіка України, 2007, №7., с.11-14
51. Рыночная экономика : Словарь. / Под ред. Кипермана Г.Я. –М.: Республика, 2003. –524 с.
52. Рязанова В., Широкопад Л. Общественные основы микроэкономики, переходная экономика: Учебное пособие., С-П.: Ант., 2004. – 421с.
53. Сотникова Л.В. О формировании финансовых результатов. // Бух. учет, в Украине 2007, №1
54. Учет финансовых результатов. // Налоги и бухгалтерський учет, 2005, №1
55. Ушакова Н.М., Кукурудза Л.О. Управління прибутком торговельного підприємства. - К.: КТЕІ, 1993.-50 с.
56. Цыгичко А.Н. Новый механизм формирования эффективности. – М.: Экономика, 2004. –191с.
57. Чечета А.І. Інформація про фінансові результати і її аналіз // Фінанси України, 2007, №5, с. 32-34.
58. Шеремет А.Д. Комплексный экономический анализ деятельности предприятий. –М.: Экономика, 2000. –210с.